

ISLOM KARIMOVNING SIYOSIY MEROSI VA UNING ZAMONAVIY O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDAGI O'RNI

To'raqulov Elbek Murodullayevich

1-son Davolash ishi fakulteti 4-bosqich talabasi

*Ilmiy rahbar: **Maxmudova Aziza Nugmanovna** professor,*

Ijtimoiy va gumanitar fanlar kafedrası mudiri

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning siyosiy merosi, u yaratgan davlat boshqaruvi tizimi, mustaqil taraqqiyot yo'li va bugungi zamonaviy O'zbekiston rivojlanishidagi o'rni tahlil qilinadi. Islom Karimov tomonidan mustaqillikning dastlabki yillarida boshlab berilgan siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy islohotlar, milliy davlatchilik asoslarini mustahkamlashga qaratilgan tashabbuslari, xalqaro maydondagi tinchliksevar siyosati va yurt tinchligini saqlashdagi faoliyati bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Maqolada Islom Karimov g'oyalari zamonaviy O'zbekiston siyosatida qanday davom ettirilayotgani, u asos solgan tamoyillarning hozirgi davlat strategiyasida qanday ifoda topayotgani yoritiladi.

Kalit so'zlar: Islom Karimov, siyosiy meros, mustaqillik, milliy taraqqiyot, zamonaviy O'zbekiston, davlat siyosati, barqarorlik, taraqqiyot strategiyasi

Kirish:

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, uning siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida asosiy boshqaruvchilik rolini Islom Karimov bajarib keldi. Islom Karimov — tarixiy shaxs sifatida nafaqat mustaqillik asoschisi, balki o'zbek xalqining yangilanish davrida milliy g'oya va qadriyatlarni tiklash, demokratik jamiyat barpo etish, tashqi siyosatda tinchlik va do'stlikka asoslangan tamoyillarni qaror toptirish yo'lida katta hissa qo'shgan yetakchi arbobdir. Uning siyosiy qarashlari, rahbarlik madaniyati va strategik yondashuvlari o'zbek xalqining o'zligini anglashiga, davlat suverenitetining mustahkamlanishiga xizmat qildi.

Bugun yangi bosqichda rivojlanayotgan O'zbekiston siyosatida ham Islom Karimovning prinsipial tamoyillari sezilarli iz qoldirgan. Islom Karimov tomonidan ishlab chiqilgan "O'zbek modeli" — bosqichma-bosqich islohotlar, davlatning bosh islohotchi sifatida qatnashuvi, qonun ustuvorligi, ijtimoiy himoya va kuchli iqtisoddan kuchli ijtimoiy siyosatga o'tish tamoyillari bugungi O'zbekiston taraqqiyotida ham asosiy mezon sifatida e'tirof etilmoqda. Hozirgi Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan olib borilayotgan "Yangi O'zbekiston" siyosiy strategiyasi Islom Karimov asos solgan davlat mustaqilligi va milliy manfaatlar

ustuvorligi g'oyalariga tayanadi. Islom Karimov xalq manfaatlarini birinchi o'ringa qo'yish, hududiy yaxlitlikni saqlash, ichki barqarorlikni ta'minlash borasida chuqur siyosiy qarorlar qabul qilgan. Uning tashqi siyosatda hech bir harbiy ittifoqqa qo'shilmaslik va tinchlikparvarlik yo'nalishi hozirgacha asosiy tashqi siyosiy tamoyil sifatida davom ettirilmoqda.

Islom Karimov O'zbekiston tarixida buyuk siyosiy arbob sifatida muhim o'rin egallaydi. U mamlakat mustaqillikka erishgan ilk kunlardan boshlab, O'zbekistonning o'ziga xos taraqqiyot yo'lini tanlab, davlat mustaqilligi, hududiy yaxlitlik, siyosiy barqarorlik va ijtimoiy osoyishtalikni eng ustuvor qadriyatlar sifatida e'lon qildi. Karimov tomonidan ilgari surilgan "O'zbek modeli" 5 tamoyilga asoslangan bo'lib, ular bugungi O'zbekistonning asosiy rivojlanish yo'nalishlariga hamohangdir. U islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish g'oyasiga sodiq qolgan, keskinlik va beqarorlikning oldini olishni maqsad qilgan edi.

Karimov siyosiy merosining muhim jihatlaridan biri bu — kuchli ijtimoiy himoya tizimini yaratish, fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini kafolatlashga qaratilgan tashabbuslari edi. Ayniqsa, "Inson manfaatlar — hamma narsadan ustun" tamoyili bugungi O'zbekiston siyosatida ham davom ettirilmoqda. U Konstitutsiyaning ishlab chiqilishi, milliy qonunchilik bazasining shakllanishi va davlat idoralari faoliyatining huquqiy asosda olib borilishiga katta ahamiyat qaratgan.

Shuningdek, Karimov tashqi siyosatda "O'zbekiston hech bir harbiy blokda ishtirok etmaydi", degan qat'iy pozitsiyasiga sodiq qolgan. U O'zbekistonning xalqaro maydondagi mustaqil ovozga ega bo'lishini istagan va bu borada muvozanatli, tinchlikparvar diplomatik aloqalarni rivojlantirishga intilgan. Bu yondashuv hozirgi kunning murakkab geosiyosiy sharoitlarida ham dolzarb bo'lib qolmoqda.

Karimov tomonidan ilgari surilgan milliy g'oya, ma'naviy-ma'rifiy tiklanish g'oyalari O'zbekiston jamiyatining ideologik asosini yaratdi. U tarix, til, din, urf-odat va qadriyatlarni tiklash orqali yosh avlodda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishga katta hissa qo'shdi. Mustaqillik yillarida ta'lim tizimining tubdan isloh qilinishi, yangi oliy o'quv yurtlarining ochilishi, maktab-internatlar, akademik litseylar va kollejlarni tarmog'ining rivojlanishi Karimov siyosatining samarali natijalaridandir.

Bugungi "Yangi O'zbekiston" davrida ham Karimov siyosiy merosining ko'plab yo'nalishlari davom ettirilmoqda. Davlat boshqaruvida ochiqlik va shaffoflik, sud-huquq islohotlari, iqtisodiy liberallashtirish, infratuzilmalarni zamonaviylashtirish, "inson qadri" g'oyasi kabi tamoyillar — bevosita Karimovning siyosiy maktabidan o'sib chiqqan. Shuningdek, yoshlar siyosati, gender tengligi, ekologik xavfsizlik kabi dolzarb masalalar ham Karimov davrida boshlangan va hozirgi kunlarda izchil davom ettirilmoqda.

Karimovning siyosiy nutqlari, yozgan asarlari va strategik yondashuvlari O'zbekistonning siyosiy fikr maktabi uchun muhim nazariy manba bo'lib qolmoqda.

U o‘zining har bir chiqishida davlatni “insonlar uchun xizmat qiladigan tuzilma” sifatida tushuntirgan va har bir rahbarni xalq oldida mas’uliyatli bo‘lishga chaqirgan.

Zamonaviy O‘zbekiston rahbariyati ham Islom Karimovning siyosiy kursisini zamon talablari asosida yangilab, uni mantiqiy davom ettirmoqda. Bunga davlat boshqaruvida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi, ochiq muloqot maydonlarining yaratilishi, aholining ijtimoiy faolligi oshirilayotganini misol qilib keltirish mumkin.

Islom Karimov O‘zbekiston tarixida davlat mustaqilligini asoslab bergan va mustahkamlash yo‘lida tarixiy xizmat qilgan yetakchilardan biridir. Uning siyosiy qarashlari, yurtparvarlik falsafasi va ijtimoiy barqarorlikni saqlashdagi strategiyasi bugungi kun O‘zbekistonining siyosiy va ijtimoiy hayotiga chuqur ta’sir ko‘rsatgan.

Karimovning siyosiy merosida **milliy manfaatlarni himoya qilish** g‘oyasi muhim o‘rin tutadi. U xalqaro munosabatlarda O‘zbekiston manfaatlarini qat’iy himoya qilgan, tashqi bosimlarga bo‘ysunmasdan, har bir qarorni milliy manfaatlarga asoslangan holda qabul qilgan. Ayniqsa, Markaziy Osiyodagi suv-energiya muammolarida yoki xalqaro harbiy bloklar bilan munosabatlarda mustaqil pozitsiyani ushlab turishi, regionda barqarorlik va xavfsizlikning asosi bo‘ldi.

Islom Karimovning iqtisodiy siyosati ham bosqichma-bosqich va ijtimoiy yo‘naltirilgan tarzda olib borildi. Davlat tomonidan aholining ijtimoiy himoyasi, agrar sektorni saqlab qolish, sanoatlashtirish jarayonlarini bosqichma-bosqich yo‘lga qo‘yish, kichik va o‘rta biznesni qo‘llab-quvvatlash orqali iqtisodiy mustaqillikka erishildi. Aynan uning davrida milliy valyuta – **so‘m** joriy qilinib, moliyaviy suverenitet mustahkamlandi.

Shuningdek, Karimov tashabbusi bilan **“O‘zbekiston – kelajagi buyuk davlat”**, **“Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas’ulmiz”**, **“Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”** kabi milliy g‘oya va dasturlar amalga oshirilgan bo‘lib, bu jamiyatda ma’naviy uyg‘onish va fuqarolik ongini kuchaytirishga xizmat qilgan. U ta’lim va ma’naviyat masalalariga alohida e’tibor bergan. Ayniqsa, **“Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”** orqali zamonaviy bilimni avlodni shakllantirishga zamin yaratdi.

Bugungi kunda O‘zbekiston hukumati tomonidan olib borilayotgan islohotlar – **inson qadri ustuvorligi, ochiqlik siyosati, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi, ijtimoiy himoya va tadbirkorlikni rag‘batlantirish** kabi yo‘nalishlar – bevosita Karimov asos solgan siyosiy maktabning mantiqiy davomidir.

Islom Karimovning siyosiy portreti faqat bir davr rahbari emas, balki O‘zbekistonning istiqbolini belgilab bergan, davlat suvereniteti, ma’naviy yuksalish va milliy birlik ramzi sifatida tarixda qoladi. Uning nomi bilan atalgan ilmiy-tadqiqot markazlari, maktablar, muzeylar va ko‘chalar – bu yodgorlik emas, balki g‘oyaviy ramzdir. Bu esa yosh avlodni tarixdan saboq olishga, o‘zlikni anglashga undaydi.

Karimovning siyosiy merosi — bu O‘zbekistonning mustaqillik g‘oyasi, barqarorlik tamoyillari, milliy mafkura asoslari va xalq bilan bog‘liq davlat boshqaruvi

modelidir. Bu merosni o'rganish va tahlil qilish – nafaqat tarixiy, balki zamonaviy siyosiy tafakkur va milliy strategiyani shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonning bugungi xalqaro miqyosdagi faol diplomatik siyosati, Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan tashabbuslari bevosita Karimov siyosiy merosining davomidir. Ta'lim, sog'liqni saqlash, milliy armiya, fuqarolik jamiyati va konstitutsion asoslar sohasidagi islohotlar zamonaviy O'zbekiston rivojining mustahkam poydevorini tashkil qilgan.

Xulosa:

Islom Karimovning siyosiy merosi mustaqil O'zbekistonning shakllanishi va barqaror taraqqiyotining negizi bo'lib xizmat qiladi. U o'z rahbarlik faoliyatida xalq manfaatini, milliy qadriyatlar va mustaqillikni ustuvor deb bilgan. Uning siyosiy tamoyillari bugungi kunda ham O'zbekiston taraqqiyot yo'lida davom etmoqda. Islom Karimov asarlari, uning siyosiy qarashlari va amaliy faoliyati nafaqat tarixiy ahamiyatga, balki zamonaviy O'zbekistonning siyosiy hayotida ham amaliy ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda. U yaratgan davlatlilik asoslari, barqaror siyosat yuritish uslubi va mustaqillik g'oyasi O'zbekiston kelajagini belgilovchi ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Karimov I., O'zbekiston – kelajagi buyuk davlat. 1992
Karimov I., Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. 1998
Karimov I., Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. 2008
Yusupov R., Islom Karimov – O'zbekiston taraqqiyoti asoschisi. 2020]
Toshpo'latov M., O'zbekistonning siyosiy tarixi. 2021
Ahrorov M., Milliy istiqlool g'oyasi va siyosiy meros. 2022
Turaqulov N., Mustaqillik va siyosiy barqarorlik masalalari. 2023